

Gombrowicz w Montrealu

Polski Instytut Naukowy w Kanadzie powstał w 1943 r. z inicjatywy prof. Oskara Haleckiego, światowej sławy historyka i członka Polskiej Akademii Umiejętności (PAU), oraz Wandy Stachiewiczowej, działaczki społecznej w środowisku polskich emigrantów. Do członków – założycieli należeli także wybitni naukowcy: prof. W. G. Penfield (Uniwersytet McGill), prof. W. Bovey (Uniwersytet McGill), prof. R. A. MacLennan (Uniwersytet McGill), prof. C. MacMillan (Uniwersytet McGill), prof. J. B. Colip (Royal Society of Canada), prof. J. Rousseau (Association canadienne-française pour l'avancement des sciences), prof. J. Pawlikowski (École Polytechnique de Montréal), prof. B. Szczeniowski (Uniwersytet Montrealski), dr T. Poznański (Uniwersytet Laval), dr T. Brzeziński (konsul RP w Montrealu). Początkowo Instytut zaistniał jako Oddział Montrealski Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce z siedzibą w Nowym Jorku. Miał on służyć wymianie opinii naukowych między Polakami i Kanadyjczykami oraz występować w obronie wolnej myśli naukowej w Polsce. Rektor Uniwersytetu McGill oraz rektor Uniwersytetu Montrealskiego zostali honorowymi członkami Instytutu, natomiast profesor Penfield – jego pierwszym prezesem. Rodzima uczelnia prof. Penfielda, Uniwersytet McGill, ugościła nowo powstały Instytut na swoim kampusie, który do dziś pozostaje jego siedzibą. W 1976 r. Oddział Montrealski oddzielił się od Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce. PINK ma własną, wysoko cenioną bibliotekę, wydaje prace naukowe, literaturę piękną i pamiątnikarską, organizuje recitale i spotkania z twórcami, przygotowuje konferencje naukowe. Jego ambicją jest prezentowanie polskiej kultury oraz umacniania stosunków naukowych i kulturowych między Polską a Kanadą. Posiada status stacji naukowej Polskiej Akademii Umiejętności.

naukowi, wykładowcy wydziałów: Literatury Université du Québec à Montréal, Literatury Porównawczej Université de Montréal, Literatury Francuskiej Uniwersytetu McGill), wreszcie środowiska polonijne (PINK każdego roku organizuje kilka wydarzeń o tematyce literackiej, które spotykają się z dużym zainteresowaniem w środowiskach polonijnych).

– Zaledwie jednodniowe, ale bardzo „gęste” problemowo sympozjum było kolejną imprezą propagującą w Kanadzie twórczość najwybitniejszych polskich pisarzy XX w. (poprzednio obradowano o postaciach i dziele Schulza i Miłosza) – mówi prof. Jerzy Jarzębski z Uniwersytetu Jagiellońskiego, jeden z uczestników

Fot. Agnes Domanski

Panel I. Od lewej: prof. Jerzy Jarzębski (Uniwersytet Jagielloński), Izabela Zdun (McGill University), dr hab. Jan Sowa (UJ).

spotkania w Montrealu. – Tym razem organizatorzy postanowili w centrum problematyki obrad postawić Gombrowicza „zaskoczono”, „osłupiałego”, „zbitego z tropu” czy jak jeszcze przetłumaczyć można termin *bewildered* bądź *désemparé*. Duża różnorodność ujęć tego tematu w poszczególnych wystąpieniach wynika zapewne z wielorakich specjalności zaproszonych gości, wśród których byli zarówno znani poloniści z uczelni zagranicznych (Małgorzata Smorąg-Goldberg z Sorbony i Marek Tomaszewski z paryskiego INALCO oraz Tamara Trojanowska z Uniwersytetu w Toronto), Michał Okłot ze sławistyki Brown University, kulturoznawca i historyk Jan Sowa z Warszawy. Jeśli dorzucimy do tego prof. Dominique’a Garand, mieszkającego w Kanadzie autora książki o Gombrowiczu, dr Tul’si Bhambry, będącą żywym wcieleniem wielokulturowości (urodzona jako Hinduska, wychowana w Polsce, wykształcona w Anglii, mieszkająca zaś w Berlinie) oraz obydwie organizatorki konferencji – Agnès Domanski i Izabelę Zdun, po prostu studium w Montrealu doktorantki Uniwersytetu McGill, otrzymamy całą rozpiętość i różnorodność punktów widzenia, z jakich oglądano Gombrowicza i jego twórczość. Sympozjum wspierały Polska Akademia Umiejętności, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ambasada RP w Ottawie.

Prof. Jarzębski przypomina, iż montrealaska konferencja – co się nie zawsze zdarza – przyciągnęła uwagę studentów, dzięki czemu na sali było wielu słuchaczy, co świadczy o sukcesie tej – jak mówi – „kameralnej przecież” naukowej imprezy.

Międzynarodowe sympozjum naukowe „Gombrowicz Bewildered/Gombrowicz désesmparé” było realizowane w ramach Programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Dziedzictwo kulturowe, priorytet: Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”.

MARIAN NOWY

Fot. Jérémie Robitaille-Brassard

Panel II. Od lewej: prof. Michał Okłot (Brown University), prof. Dominique Garand (l'Université du Québec à Montréal), prof. Małgorzata Smorąg-Goldberg (Université Paris IV Sorbonne).

31 października br. odbyło się w Montrealu sympozjum poświęcone twórczości Witolda Gombrowicza „Gombrowicz Bewildered/Gombrowicz désesmparé” (Gombrowicz zakłopotany). Pomysłodawcy sympozjum skierowali swój projekt do takich grup odbiorców jak: młodzież akademicka (poza studium na Université du Québec à Montréal, kolejnymi odbiorcami mogą być studenci z wydziału Russian and Slavic Studies Uniwersytetu McGill, studenci Wydziału Literatury Porównawczej Université de Montréal), środowiska akademickie (w szczególności pracownicy